

Verohallinto
Asiakkuusyksikkö, harmaan talouden torjunta

LAUSUNTO

18.3.2021

Sisäasianministeriön poliisiosastolle

Viite/Diaarinumero
SMDno-2021-291
VH/1512/00.04.05/2021

Lausunto poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2021 annetun sisäministeriön asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt jakelussa mainittuja tahoja lausumaan poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2021 annetun sisäministeriön asetuksen 6 §:ään ehdotettavasta muutoksesta.

Muutoksessa ehdotettaisiin edellä mainitun asetuksen täsmentämistä siten, että poliisin antamasta virka-apusta lastensuojelulle ja sosiaalipäivystykselle ei perittäisi maksua muutosehdotuksen voimaantulon jälkeen.

Vaikkakaan Verohallinto ei ole ollut mukana lausuntopyynnön jakelussa, Verohallinto pyytää sisäministeriötä kiinnittämään huomiota yleisellä tasolla poliisin virka-avun maksullisuuteen ja sen perusteisiin sekä siihen, millaisia vaikutuksia virka-avun maksullisuudella on verovalvontaan ja harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan.

Verohallinnon Asiakkuusyksikön harmaan talouden torjunnan lausunto

Taustaa

Verohallinnolla on muun muassa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 93 §:n nojalla mahdollisuus pyytää poliisilta tarpeellista virka-apua lakisääteisten tehtäviensä hoitamisessa. Virka-apua käytetään muun ohessa harmaan talouden torjuntaan lukeutuissa tilanteissa, joissa verovelvollinen on yhteistyöhaluton ja laiminlyö velvollisuuksiaan, kuten tarkastettavan aineiston esittämisvelvollisuuden.

Tällainen poliisin antama virka-apu on poliisin suoritteiden maksullisuudesta annetun sisäministeriön asetuksen mukaisesti maksullista, eli kyseessä on omakustannearvon mukainen julkisoikeudellinen suorite. Vain silloin, jos Verohallinto on tehnyt asiasta tutkintapyynnön, on poliisin tähän liittyvät suoritteet maksuttomia. Verohallinto tarvitsee virka-apua muun muassa valvontatoimenpiteen alussa kirjanpitomateriaalin saamiseen, valvonnan kohteen kieltäytyessä esittämästä kirjanpitomateriaalista. Läheskään kaikissa Verohallinnon valvontatapauksissa, joissa on tarve virka-avulle, edellytykset tutkintapyynnön tekemiselle eivät täyty.

Verohallinto avustaa poliisia merkittävässä määrin erilaisissa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan tähtäävissä toimenpiteissä. Yhtenä merkittävimpänä tukimuotona Verohallinnossa on nimetty yhteensä 22 viranomaisyhdyshenkilöä poliisin eri talousrikosyksiköihin tukemaan ja avustamaan toimintaa. Viranomaisten välinen yksittäistä verovelvollista koskeva tietojenvaihto Verohallinnon ja poliisin välillä tapahtuu pitkälti näiden yhdyshenkilöiden kautta. Yhdyshenkilöt avustavat poliisia tarvittaessa myös paikan päällä muun muassa erilaisen verotustietojen tulkinnassa ja toimivat tarvittaessa asiantuntijoina etsinnöissä. Lisäksi KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksessa avustaa rahanpesuilmoitusten

käsittelyssä kolme nimettyä yhdyshenkilöä. Kaikki edellä mainittu virka-apu tapahtuu siitä erikseen laskuttamatta.

Toki Verohallinnolla on yhdyshenkilötoiminnan lisäksi monenlaista tiedonvaihtoa ja yhteistyötä poliisin kanssa muutoinkin. Yksi Verohallinnon tarjoama tietolähde eri viranomaisille on pitkälle automatisoitu velvoitteidenhoitoselvityspalvelu, jota tarjoaa Harmaan talouden selvitysyksikkö. Keskeisenä elementtinä Verohallinnon palveluissa eri viranomaisille on niiden maksuttomuus. Palveluiden maksuttomuus on olennainen edellytys paitsi tietojenvaihdon toimivuudelle myös isommassa kuvassa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnalle.

Asiakkuusyksikkö lausuu harmaan torjunnan näkökulmasta seuraavaa:

Poliisin antaman virka-avun maksullisuus johtaa kehitykseen, joka ei ole harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan kannalta kestävä. Sellainen kehitys, jossa eri viranomaiset aktivoituisivat perimään tarjoamista suoritteista maksua, on kustannustehoton ja omiaan heikentämään niiden toimintaedellytyksiä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Lisäksi kehitys on epäsymmetriassa Valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuosille 2020-2023 hyväksytyn Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian tavoitteiden kanssa. Strategian ja siihen liittyvän toimenpideohjelman tavoitteena on muun muassa ennalta estää harmaata taloutta ja talousrikollisuutta, turvata harmaata taloutta ja talousrikollisuutta torjuvien viranomaisten toimintaedellytykset sekä kehittää harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa ja viranomaisyhteistyötä.

Verohallinnon Asiakkuusyksikkö ymmärtää, että poliisille koituu kustannuksia virka-avun antamisesta muille viranomaisille. Virka-avun maksullisuus vaikuttaa kuitenkin muiden viranomaisten mahdollisuuteen huolehtia lakisääteisistä velvoitteistaan valvontakohteen vastustuksen tai viranomaiseen kohdistuvan uhan vuoksi. Tämän vuoksi poliisille virka-avun antamisesta aiheutuvat kulut tulisi korvata poliisille muulla tavoin.

Verohallinnon Asiakkuusyksikkö esittää, että poliisin antaman virka-avun maksuttomuutta laajennetaan tässä yhteydessä myös Verohallinnon kaikkeen toimintaan, jossa on tarve virka-avulle. Poliisin antaman virka-avun maksuttomuuden edellytyksiä olisi tarpeen arvioida laajemminkin eri viranomaisten kannalta, joko käynnissä olevan säädösvalmistelun yhteydessä tai myöhemmin.

Helsingissä 18.3.2021

Apulaisjohtaja

Tarja Valsi

Ylitarkastaja

Jarkko Mäki